

Dr. Hubai József
Főiskolai tanár
Közgazdaságtudomány, és a Földtudomány Ph.D doktora
BGF-KKFK Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék
Magyar Tudomány Napja előadás, rövidített anyaga

KÍNA KÜLGAZDASÁGFÖLDRAJZI CSÚCSON ÉS STRATÉGIÁJA

Kína felkészülten „fogadta” a világkrízist?

A külgazdasági földrajz fő kutatási iránya az, hogy feltárja milyen térbeli átalakulások mentek végbe a külgazdasági térképen, felismerje ennek okait és összefüggéseit.

Kína mára elsőszámú exportórré vált a világban. Utolérte az USA-t, sőt Németországot is a kivitelben. A gyors gazdasági növekedésnek első óriási eredménye az lett, hogy a gazdasági hatalom a glóbuszon Nyugatról-Keletre helyeződött át.

A tanulmány középpontjában arra keresem a választ, milyen külgazdasági stratégiákat talált ki, és alkalmazott a Föld legnépesebb országa ahhoz, hogy a világgazdasági- és pénzügyi válság éveiben (2008/2010) az exportdobogó legfelső pontjára száguldhasson fel?

Így többek között az alábbi tételek szerepelnek:

1. 2008 novemberig egy nagyon okos serkentő gazdasági- és pénzügyi politikát kreált, melynek eredményekén kb. 2000-2400 milliárd USD valutatartalékra tett szert. „felkészülten” fogadhatta így a világkrízist.
2. A válságban az akkumulált exportbevételek mellett hihetetlen gyorsasággal fordult a hazai keresleti piac felé, mind a fogyasztásban, mind a befektetések terén. Az első két stratégia eredménye lett az, hogy Kína jelentősége 2008 decemberétől egyre nőtt, még Amerikáé csökkent.
3. Jelképes összegekért (2009-ben közel 900 milliárdért fektetett USA államkötvényeibe. Mindezt úgy, hogy a pénzügyi válság ellenére megtudta őrizni devizatartalékának nagyságát.
4. Ezután Kína még nagyobb szeletet hasított ki az amerikai piacból. Még kevesebbet importált az USA-ból, s még többet exportált Amerikába. Washington hiába kísérelte meg protekcionista régi eszközeivel megvédeni piacát (antidömping vám, mennyiségi korlátozások, stb. Ugyanez történt az EU, s Japán, stb. célországok földrajzi relációjában is.
5. Kína sikeres külgazdasági stratégiájának fontos eleme lett a működő tőke kivitele is.
6. Legfőbb érv az exporturalom megszerzésében az árfolyampolitika bizonyult.
7. Külgazdasági eredményességében kitűnő importstratégiát is alkalmazott (így pl. nyersanyag és energia stratégiai tartalékokkal, ellátásbiztonsággal, a fejlődő országok széleskörű bevonásával stb. a behozatal mindezekkel kiegészült).
8. A kínai állam válságkezelő egyéb programjai is jelentős terápiát nyújtottak a pénzügyi válság kezelésében.
9. Sikeres külgazdaság-földrajzi szerepét tükrözték a gyors fejlődést biztosító adatok, s a kori -2009. decemberi- fellendülés mutatószámai is.
10. Végül záró kérdés: Miért vesztes e versenyben Németország, és győztes a Kínai Népköztársaság?

Természetesen az ország pozitív külkereskedelmi szaldóját az árfolyamon kívül számos más tényező is befolyásolta. Ugyanakkor Kína már az 1997/98-as ázsiai válság idején bizonyította a stabilizálódását szolgáló pénzpolitikáját, mely egyedüli módon hatásosnak bizonyult. A kínai valuta akkor is jelentőse hozzájárult ahhoz, hogy az ázsiai térség pénzügyi válsága regionális térben lokalizálódjon, és viszonylag rövid idő alatt leperegjen.

Tehát a múlt század utolsó évtizedének végétől, Kína a motorja a növekedés fenntartásának, amely kisugárzódik az egész világtérre. A XXI. század első évtizedében pedig tapasztalhatjuk, hogy a Népköztársaság a pénzügyi eszközök tömegével rendelkezik már a stabilitás megteremtésében. A szakadatlan mennyiségi növekedési modell egyértelműen érintette a sajátos patrióta árfolyam-politikát az ázsiai és a mostani pénzügyi válság kirobbanása óta.

A Világkereskedelmi Szervezethez (WTO) való csatlakozás 2001-ben jelentősen közreműködött a külgazdasági növekedéshez is. Már 2006-ban Peking devizatartaléka elért és meghaladta az egy milliárd dollárt, 2009. márciusában közétett adatok alapján pedig túllépte a 2000 milliárd dollárt is, évvégére pedig a 2400 milliárd dollárnál tetőzött.

Hogyan érte el külgazdasági oldalról elemezve mindezeket?

- Talán az első változás az export minőségének finomítása volt.
- Majd a termékek elegyének változatossá tétele
- A mezőgazdaság és textilipar helyett/mellett az export átváltott az elektronikai, a gépipar, számítógép, valamint a telekommunikáció fejlesztésére
- Új és újabb fajta hightech termékek exportálása
- A kínai árindex folyamatosan esett (összefüggött azzal, hogy a termelékenység javult, a haszonkulcsok csökkentek)
- A világ üzleti környezete viszonylag rugalmas volt, s ez lehetővé tette a ki-és be mozgásokat a különböző ágazatokba, stb.

A kínai külgazdaság hatalmas előnyei

Kína hamar felismerte, hogy a gazdasági világválság egyik fő oka az volt, hogy a világ pénzügyileg USA-ra utaltatott, az Államoktól függött. Ráébredt arra is, hogy patrióta pénzpolitikáját erősítse, s így kiálljon önmagáért.

Ugyanis Amerika évtizedek óta a világ tartalék pénzmenének a dollárnak kibocsátója, melynek birtokában előnyökhöz jutott, melyet kihasznál és extra nyereséghez jutott. Ha a dollár leértékelődött, adóságait tudta USD-ben tartani, aktívait pedig főleg külföldi valutákba tette. Bizonyos értelemben a világ ki volt/van téve az Egyesült államoknak. Azzal, hogy Kína közben hatalmas dollár tartalékokat halmozott fel, Peking az USA államadosságának a legnagyobb hitelezője/birtokosa lett.

Peking különböző külföldi valutákban lévő *portfoliója* főként USD és € és néhány feltörekvő ország devizájában strukturált. Értékmegőrzési stratégiában Peking különös fegyelmet fordított arra, hogy a külföldi pénzben járó rizikósabb befektetéseit megfelelően kontrollálja. Lehetőleg a nagy kockázattal járó investíciókat (pl.: jelzáloghitel, hektikus kötvényszerűségeket...) lehetőleg kizárja/szűkítse. Így a nagy pénzügyi válság ellenére meg tudta őrizni devizatartalékait, sőt növelte a kritikus évek alatt.

Kína alkalmazkodóképessége „határtalan”. A piachoz gyorsan tudott igazodni, elsősorban az *olcsó munkaerő-piaci kínálat következtében*. Ami évtizedekig kimeríthetetlennek tűnik az országban. Ebből folyamatosan Kína előnyt szerzett/szerz.

A sikeres kínai külgazdasági stratégiának következő fontos eleme a *működő-tőke kivitele volt*. Külföldi befektetései dinamikusan nőttek. A válság idején ezen mutatója majdnem

megduplázódott (2006-ban: 18 milliárd, 2007-ben 25 milliárd, 2008-ban 41 milliárd USD-t fektetett be Peking).

Természet- és Gazdaság-földrajzilag a legfontosabb motivációja az volt, hogy a felpörgetett növekedéshez biztosítsa a *szükséges természeti erőforrásokat*. A világtérképen főleg Afrikába és Ázsiába, valamint Dél-Amerikába koncentrált a tőke. Magas horizontú földrajzi térkétekintésük új stratégiai elemeket vitt az afrikai, ázsiai és latin országok számára. Ugyanis kevésbé jellemző az egyszerű export-import ügylet már, hanem inkább a létesítmény ügyletek és az államközi szerződések dominálnak. A kínai –főleg állami vállalatok- hosszútávú szerződést kötnek a fejlődőkkel. Főleg nyersanyagok, érc, és energiahordozók kitermelésére irányul a figyelmük a kínaiaknak. Ellenértékként pedig nem pénzt ígérnek, hanem fejlődésüket biztosító oktatási-intézményeket, kórházakat, kikötőket, utakat, vasútakat, modern erőműveket építenek számukra. Így a fejlődés folyamatait indítják be Afrikában, Ázsiában, Latin-Amerikában, a harmadik világban. Lényegében nem teljesen új a kínai afroázsiai stratégia. A 60-as, 70-es években Japán sikeresen jelent meg majdnem hasonló külgazdaság-politikájával a kőolajexportáló országok terében. Ami módosult, az a földrajzi távolság, és a külkereskedelmi áru/szolgáltatás összetétele. Akkor Japán céljai beváltak, elkerülte az energiaválság mélységeit, hozzájutott az erőforrásokhoz, melynek birtokában a nagyok pozícióharcából győztesen került ki. Már akkor átrendezte Japán a világ erőviszonyait, második nagyhatalom lett. Hiszen a perzsa öböl országait elindított a „kőolajexport nélkül is lehet fejlődni” jelszót közgazdaságtudományi útján. Kína ma hasonló kohéziót tölt be a fejlődők táborában. Ő az első számú befektető, aki megelőzte USA-t, Japánt és a lassan ébredő EU-t is. Kína lényegében az afrikai, ázsiai és latin országok kizárólagos mentora lehet, lett. Igaz az árát is megkéri nyersanyagok-energiahordozók formájában.

A *tőkekivitelben a partmenti tartományok/területek* a legjelentősebbek. Az úgynevezett „legfejlettebb régiók” közel vannak, vagy közvetlenül a fő kikötőkhöz fekszenek. Ezáltal a tengerentúli piachoz is rendkívül kedvező a földrajzi fekvésük. Stabil kapcsolatokat tudnak kiépíteni a külpiacokkal a kitüntetett fekvésből eredően.

Hogyan hatott a *tőkekivitelre a pénzügyi válság*? A nyitott kínai gazdaság nyilvánvaló nem tudott menekülni a pénzügyi válság hatásától. Atmenetileg, rövid ideig itt is a GDP zsugorodott. Ezt ellensúlyozta azonban a tőkekivitel stratégiai sakktábláján a deviza tartalékok mozgósítása, melynek köszönhetően megengedhette magának a hatalmas külföldi beruházásokat.

A szakirodalomban és médiában egyaránt a legtöbbet a sikeres külgazdasági stratégiák közül a *jüan-árfolyampolitikájáról* írnak.

Az USA és centrumszövetségesei bírálják amiatt Kína külgazdasági sikereinek alapját, a valuta kontrollt, az indokolatlanul alacsony jüan árfolyamát. A kínaiak valutájukat rögzítették/lebegtették a dollárhoz képest. Ezzel elősegítették az ország export-versenyképességét, Így egyre nagyobb piaci részesedést értek el az elmúlt években USA-ban, Japánban, EU-ban.

A jüan árfolyama ismételt amerikai kritikákat szült. Washingtoni politikai elit 2004-óta nyomást gyakorolt Pekingre, a jüan felértékelését követelve. Az alulértékelt jüan ugyanis pozitív külkereskedelmi mérlegeket gerjesztett Kína számára. A jüan dollárhoz igazítása először leszorította a kínai valuta érfolyamát. Ugyanakkor a dollár pedig folyamatosan veszített értékéből a €, jenhez, és a fonthoz viszonyítva. A gazdasági válság 3 évében azonban a dollár erősödni kezdett a többi vezető valuta ellenében, ezért a jüan valuta reál-árfolyama ténylegesen emelkedett. A kínaiak azonban nem értékelték fel nemzeti valutájukat. A nemzetközi pénzügyi szakma a kétoldalú vitában, legnagyobbbrészt abban ért egyet, hogy a kínai valuta valószínű alulértékelt. Vásárlóerő paritáson az alulértékelt mértékét széles

spektrumban számítják 5-40 % között. Természetesen a kínai azok, akik 10 % alatt jutottak az alulértékelés mértékére. A jüan árfolyamszintje így objektíven aligha dekrálálható.

Mégis *tegyük fel* USA beavatkozására Kína a legnagyobb mértékben, azaz *40 %-kal emelné* nemzeti valutájának árfolyamát? Milyen láncreakciót váltana ki a kínai külgazdasági térben? A kínai termékeket/szolgáltatásokat alig, vagy nem lehetne exportálni. USA piacán hatalmas vákuum alakulna ki. Ezt kitöltené az amerikai áru is, de inkább a keletkezett ürt más alacsony költségszinten és áron termelő/szolgáltató államok (mint India, Brazília, Vietnám...) foglalnék el az amerikai piaci szegmenseket.

Lényegében ismételné magát egy korábbi külgazdasági földrajzi térstratégia sorozata. Amikor is 1965-1980-as évekig a történet arról szült, hogy USA (a japán cikkek expanziója miatt) folyamatosan nyomást gyakorolt a Felkelő Nap országára azért, hogy értékelje már fel a valójáját jelentősen. Ebben a történetben többek között ezt a kereskedelmi eszközt is bedobta az Államok, azért hogy neoprotekcionista módon, erősítse saját nemzetgazdaságát, ezzel együtt egyensúlyhiányát. Japánnak végül szembe kellett néznie az amerikai törekvésekkel. A jen árfolyama így emelkedett...plusz önkéntes exportkorlátozás!...A japán külgazdasági megtorpanást végül földrajzi akcióprogrammal gyógyította meg (ld.: 4 Tigris, Kistigrisek). Ezek után az a kérdés, vajon mekkora „jüanárfolyam” lenne ma elég magas az USA számára? Egyelőre Kína ár-folyampolitikáját nem nagyon változtatja. Elodázza a markáns leértékelést. Az indoklás is elfogadható. Majd a világválság és bizonytalanság után. Azaz világkonjunktúrában hajlandó visszatérni egy „irányított lebegtetési” valutapolitikára. Közgazdasági stratégiája egyértelmű: *nem kívánja a világ egyetlen növekedését lehűteni* elsietett, átgondolatlan pénzpolitikával. Ugyanakkor világosan érteni kell, Peking saját belföldi szempontjait védi (akárcsak az Egyesült Államok). Fő cél az, hogy a munkaerő, akik Közép és Ny Kína területén élnek többnyire mezőgazdaságból, belső migrációval a magasabb értéket adó pari és szolgáltató szektorba áramoljanak át. A humán erőforrás forradalmi útja pedig további hátszelet adhatja a kínai növekedésnek, exportsikereknek, a leszakadt országrészek szociális felemelkedésének.

Kína a gazdasági válság évei alatt, lényegében felismerte a nagyhatalmi viszonyok változását az ár-folyampolitikában is. Rájött arra, hogy az amerikai törvényhozás nem talált/talál fogást a kínaiakon a jüan felértékelésnek témájában. Maradt a régi összefüggés, ha a dollár esik, általában húzza magával a jüant is.

A kínai elemzők publikációiból világosan kiderült az, hogy felismerték a gyenge jüan-árfolyamveszélyeit is, azonban úgy látják ők, hogy jobban kell aggódniuk a hatalmas alacsony jövedelmű tömeg miatt, amely nyomasztó hatást gyakorol a kínai politikai elitre.

A jüan „rugalmatlansága” természetesen bosszantotta USA-t, Japánt és az EU-t. Azt ismételték/ismételgetik, hogy mélyebb krízisgödörből azért nem tudnak felkapaszkodni, mert Peking devizaváltási politikája a hazai exportöröket tisztességtelen hátrányba juttatja.

Kína a Föld toplistája élén

Kétségtelen Peking a világ pénzügyi- és gazdasági válságából való kilábalásának egyik meghatározó szereplőjévé vált. Mindemellert hatalmas külpiaci lehetőségekkel kecsegtet napjainkban és a jövőben

Ezen a gazdasági térképen található többek között:

1. A világ rohamos GDP növekedése. Ennek is köszönhetően –a többi feltörekvő gazdasággal együtt- fontos szerepet játszott/játszik abban, hogy kivezessék a világ országait a kereskedelmi- pénzügyi válságból.
2. Mindeközben a világ vezető exportőrévé vált. Nemcsak megelőzte Németországot, hanem a helyezése az elkövetkezendő években fenntartható is lett.

3. Kínára helyeződött a világ legnagyobb autópiaca. Vezető helyet foglalt el 2009-ben a gépkocsieladásban, és termelésben egyaránt. A gépkocsi-értékesítést fellendítették államilag is. Így –többek között adócsökkentéssel, szubvenciókkal az autócseréknél.
4. A legjobban tejesítő ország lett a légi közlekedésben. A nemzeti légitársasága válság éveiben a legnagyobb nyereséget érte el a világon.
5. A világ leghosszabb földgázvezetéke itt épült meg napjainkban. Türkmenisztánból-Xinjangig.
6. Legnagyobb aranyfogyasztója lett a világnak (2009.:432 tonna). Ezzel megelőzte Indiát.
7. A Népköztársaság vezet az atomenergia kapacitásában is. A világ legnagyobb nukleáris erőműveit itt építették fel.
8. 2009-ben szélturbinák üzemeltetésében Kína vált a legnagyobbra (9 millió kilowatt)

1. táblázat

A világ 10 legfontosabb exportőre, ezer milliárd \$-ban és %-os megoszlásban, 2009

Ország	export érték	százalékos megoszlás
EU	1,952	24
Kína	1,194	15
Németország	1,187	15
USA	0,994	13
Japán	0,516	7
Franciaország	0,456	6
Hollandia	0,397	5
Olaszország	0,369	5
Dél-Korea	0,355	5
Egyesült Királyság	0,361	5

Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_exports
[https:// www.cia.gov/libry/publications/the-word-factbook/rankorder/2078rank.html](https://www.cia.gov/libry/publications/the-word-factbook/rankorder/2078rank.html)

Exportsikerek és a világgazdasági krízis

2008. elején már megszülettek a prognózisok arról, hogy exportban hamarosan utol fogja éri Németországot Kína. Az őrsgváltás –a gyors növekedés következtében- várható volt tendenciájában, azonban a bekövetkezést a nagy világválság előbbre datálta.

Az exportsikereket kétségkívül a gyors állami válságkezelő programnak is köszönhetőek a kínaiak. Ugyanis 2008. november elején a kormány 7 pontban foglalta össze a súlyponti feladatokat. Ebből legtöbbet a külgazdaság/külkereskedelem kapta. Így a folyamatos exportnövekedés fenntartása érdekében:

- Az exportadók gyors visszatérítése
- A tőkealap/pénzalap bővítése a külkereskedelemben
- Az export megemelt, államilag támogatott kamatrátája

- Külön exporttámogatás a kulcs-és csúcstechnológiai termékek előállítására (nagy gépek és berendezések, versenyképes mezőgazdasági- könnyűipari és textilipar termékek) vonatkoztak.
- Kína legnagyobb felvevő-országaira USA, EU, Japán, külön figyelmet fordítottak az exportpiac élénkítésében. Ugyanakkor a legnagyobb beszállítói piacok: Japán, EU, dél-Korea versenyképesség javítása érdekében, minőségi és ésszerű növekedési lehetőséget kaptak az infrastruktúra-projektek felfuttatására.

Legtöbb Népköztársasággal foglalkozó elemző az írja, hogy tartósan alacsony akarja tartani az ország a júan árfolyamát, míg az exportpiacai ki nem lábálnak a világméretű válságból. Ezalatt pedig a hazai gazdasággal törődnek, azaz a nemzeti-piacot készítik fel az exportváltozások ellensúlyozására. Tehát "külgazdasági partnerei" számíthatnak arra, hogy hiába erősödik nyomásgyakorlásuk a kínaiakra, ők kitartanak az alacsony júan- mozgó szinttartásában. Így kimondhatjuk azt, hogy amíg válság létezik Népköztársaság saját nemzetére fókuszál, és nem a külföldi szirénhangokra fülelnek. Ismert az, hogy a világkrízis hatására kb. 20 millió munkahely szűnt meg. Ebben a helyzetben érthető Kína logikája, miért erre a lépésre kényszerült. A hazai elemzők azzal is tisztába vannak, hogy nem bízhatnak mindig az „export messiásban”, ha permanensen növekedni szeretnének a jövőben. Kína külgazdasági stratégiájának fontos eleme hogy a nagy krízis idején is ragaszkodott a korábbi piac-nyitási politikájához. Ennek keretében törekedett a Világkereskedelmi Szervezet keretein belül azzal, hogy minden országgal együttműködjön, az esetleges kereskedelmi konfliktusokat a lehető leggyorsabban és legügyesebben elsimítsa. Ugyanakkor konkrét intézkedésivel gátat vessen a vele szemben mutatkozó protekcionista próbálkozásoknak.

„Vörös kapitalizmus” és a „Gazdasági csoda”

Ismert az, hogy Kínában a hatalom a kommunista párt kezében van, e kapitalista gazdaságot épít.

Nemzetgazdaságában nap mint nap, újabb csúcspontokat dönt meg, így például lekörözte az USA-t a gépkocsi-piacon dollárban és darabszámban egyaránt. Exportban pedig trónfosztotta Németországot is.

A kínai állam vezetésével a gazdasági válság évei alatt is megőrizte erőteljes növekedését. A határozott erős kormányzati beavatkozás a gazdaságban példátlan a XXI. században, úgyhogy a vállalatok és a fogyasztók szüntelen mozgatóerőként ebben az irányban aktívan közreműködtek a gazdaságban. A politikai elit ismét bebizonyította, képesek gyors döntésekre, és ugyanakkor azok betartatására.

A siker azért is nagyszerű, hiszen a Föld legnépesebb országa számos kihívással néz szembe. Ezek közül is talán az első: vajon képes-e a dinamikus gazdaságföldrajzi növekedés fenntartására? Ennek összefüggésében, tudja-e kezelni az *egyre feszültebb gazdaságdiplomáciai kapcsolatait külvilágban? Ahogy kiugró szerepet szereztek a külkereskedelemben, s pénzügyi rendszerben, úgy erősödött a szakdiplomáciai-és a politikai külső ellenszél*

Gazdaságföldrajzi értelemben Kína növekvő gazdasága minden világtérképen elhelyezkedő országra befolyással kellene bírnia/rendelkeznie. Az összefüggő nemzetpiacok világában az általa generált növekvő külgazdaság, mindenütt munkahelyet teremthet, tőkét/pénzt hozhat. Kína minden glóbuszon található országnak rendkívül fontossá vált/válhat (USA-t is bele értve)

Mi a gazdasági csoda? Kína 1 főre jutó GDP-je oly gyorsan emelkedett mint még soha, míg 1990-ben csak 500 dollár volt, 2009-ben 3500 USD lett, azaz hétszeres az ugrás 20 év alatt!

Ennek a „Vörös kapitalista” országnak, az első válságtünetekkel egyidőben, volt gyors megoldása népe számára, közel 600 ezer milliós *gazdaságélénkítő* csomagot állított össze és pumpált a hazai gazdaságba. Például az államilag működő bankokat utasították, hogy a hitelezést kétszer akkorára emeljék, vagy következetes munkahelyteremtés millió fők részére... Hatásukra olyan konjunktúra pörgött fel, hogy a túl gyors tendenciák miatt „hűteni kellett” a dinamizmust. Az ország-vezetők tisztába voltak azzal, hogy a *fellendülés pedig kell, hiszen hosszú út áll még a nemzeti gazdasági fejlődés előtt*. Miért? Közel 1 milliárd ember egzisztenciális felemelkedőfélben van NY- és Közép-Kínában a szegény paraszti sorsból! Peking iszonytató növekedés előtt áll a XXI. század eleji helyzetét tekintve. Az évek óta pangó- és krízises világban, mentőövként szolgálhat a világ legnagyobb földrajzi óriása és annak kereskedelme. Kijelenthetjük a huszonegyedik század motorja lett a „vörös kapitalista” állam.

Kína versus Németország

Németország 2002 óta birtokolta a címet, ő a világ első számú exportőre.

Peking miután trónfosztotta Berlint, felismerte azt, hogy export vezérelte növekedés mellett magasabb hazai fogyasztás is kell. A XXI. század 2. évtizedében a növekedés hajtóereje az exportból a nemzeti térbe is áthelyeződött a tendencia.

Kína minden tekintetben gyorsabban növekedett/növekszik Németországnál. Lakossága 1,3 milliárd, a Föld legnagyobb „demográfiai méhkasa”. Míg Németországé „csak 83 millió fő. Tehát egyértelmű humán erőforrás oldaláról a súlycsoport különbség, mely egyre nagyobb lett. A Népköztársaság hatalmas mérete és lélekszám 2009-ben exportdobogóra jutatta az országot. Elterjedt róla az a nézet is, hogy legtöbb termék, amit exportál létszükségleti cikk. Ma már nem teljesen jellemző.

A „Vörös Kapitalista” ország exportjának hatalmas mérete, még csak nem is fejezi ki, mennyire fontosak és erőteljesek nemzeti cégei, s milyen erőforrás-utánpótlásuk van.

Németország –és a többi kereskedelmi nagyhatalmak- gyenge kereslettel küzdenek a krízis alatt (kevesebb autó, szerényebb luxus, stb.).

A kőolajexportáló országoknak pedig fogyott a bevétele (kőolajár-esés), ezért csökkent a behozatal is.

Napjainkban a németek is megfogalmazták azt, hogy számukra a gyors kínai növekedés, és exportlehetősége a német gazdaságnak is hasznára válik.

Marketing oldalról egyértelmű az, hogy Németország gazdasági problémája nem az volt, hogy túl keveset exportált, hanem, hogy vásárlói nem költöttek eleget. Peking két évtizedes permanens növekedése hajtja a világkereskedelmet, ami hasznos végső soron Németországnak is.

Ugyanakkor közös német/kínai külgazdaság-politikai elem az, hogy főleg exportjukra koncentrálnak, s az eredményeit a hazai kereslet hosszútávú növekedésére és az életszínvonal emelésére fordítják.

Azzal, hogy a Népköztársaság a világ első exportőrévé vált és legyőzte a németeket, az 1 főre jutó kínai export még elmaradt Németországétól. Tovább rontja a kínai pozíciót az is, hogy az alacsony technológiával előállított termékek (cipő, játék, ruha...) komoly súllyal vesznek részt az exportban, míg Németország korszerű gépeket és magasértékű termékeket exportál. Így ők látják el most már élen járó kínai gyártókat főleg gyári berendezésekkel és felszerelésekkel. Újabban a Népköztársaság serkenti a megújuló energiatermelés K+F-t, így szélmotorok-, napkollektorok gyártásában/exportjában a világ élvonalába került. Melyek külkerára is abszolút versenyképes a külpiacon. Azaz Kína a XXI. század első évtizedében műszaki innováció terén is igazi nagyhatalom lett.

Az importban a vasérc behozatal 42 %-kal növekedet (630 millió tonna), a kőolaj pedig 14 %-os növekedést mutatott 2009-ben. Az ércek és energiahordozók behozatalának erőltetésében szerepet játszott a biztonságra, tartalékolásra való stratégiai törekvés is.

Az USA és az EU (benne Németország) kísérleteket tettek antidömping metodikával (acélsövek/USA, vagy kínai cipők/EU), azonban csekély eredménnyel büszkélkedhetnek. A nagy világválság a fogyasztókat, valamint az üzleti szférát egyre árorientáltabbá tette. Ezt a kínaiak jól kihasználták. Kína húzta a legnagyobb hasznot a krízis idején az exportból, főként Németország rovására.

Lényegében a Népköztársaság már utolérte/lehagyta Németországot a külkereskedelemben/külgazdaságban, a kérdés ma az, vajon mi lesz a következő célszalag átszakítás?

Következtetések

A kínai külgazdasági-földrajz forgatókönyvét talán nem is Pekingben írták? Hanem Tokióban. Hiszen a külgazdasági térnyerés útján, pár évtizeddel korábban, a japánok kísérletezték ki. Térstratégiájuk a „négy tigris”, és a „kistigrisek” világában eredményes gazdasági külkísérlet volt

Kína, az ezredforduló és a XXI. század elején hasonló módszert/metodikát alkalmazott, némi fáziseltolódással. A gyors növekedés, az expanzív export, a vezető szerep a világkerben, a fejlődő és küszöb-országok bevonása a dinamikába, stb.

Mindkét esetben a földrajzi tér vesztese végül az Egyesült Államok lett.

Kína a nagy válság éve alatt, lényegében felismerte a hatalmi viszonyok változását az árfolyampolitikában is. Végül az amerikai törvényhozás nem nagyon talált fogást a kínaiakon, a júan felértékelésének témájában.

Azok az országok, akik áldozatul estek a kínai exportoffenzívának, javasolható nekik, jobban tennék, ha védőintézkedéseket hoznának.

Valószínű az, hogy a három centrum-országnak Washingtonnak, Brüsszelnek és Tokió központoknak, újra kell gondolniuk a Pekinghez fűződő viszonyrendszert/geopolitikát.

Kapcsolódó irodalom

Cserháti A.: Mesés Kelet – Valóságos hozamok, Világgazdaság, 2010.1.22.

Hubai J. Geopolitika Geostratégia, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2009. Bp.

Kína exportgépezete, HVG 2010.01.16.

TG : Nem sok eszköze van az EU-nak Kínával szemben, Világgazdaság, 2010.04.16.

Internetes helyek:

www.economist.com

<http://www.newsvine.com/news/2010>

<http://www.afp.com>

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_exports

<http://new.xinhuanet.com/english/2009>

China Becomes World's Biggest Exporter

China edged past Germany in 2009 to become the top exporter. Total 2009 exports were more than \$ 1.2 trillion. China's new status is mostly symbolic but highlights its growing presence as an industrial power. The global crisis speeded China's rise up the ranks as a 4 trillion yuan (\$586 billion) government stimulus kept its economy and consumption growing while the U.S. and other markets struggled with recession. If China grows, this pushes the world's economy –and that's good for export-oriented Germany (and EU) as well.